

השפעת השתתפות בקבוצות תמיכה פסיכו-חינוכיות למנותחי בריאטריה בהנחיית עובדות סוציאליות ודיאטניות על טיפול עצמי והתמודדות לאחר הניתוח

גלית קאון - דיאטנית קלינית, מובילת תחום בריאטריה ארצית, מחלקה לתזונה, מכבי שירותי בריאות
הלנה נטרביץ קצב - עובדת סוציאלית, מכון בריאטרי, מחוז מרכז, מכבי שירותי בריאות
ד"ר שירי שנאן-אלטמן - מנהלת בית ספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר אילן
פרופ' ורדה סוסקולני - מרצה (בגמלאות), בית ספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר אילן

רקע

הסתגלות לאחר ניתוח בריאטרי דורשת מהמנותח הבריאטרי לעמוד ולהתמיד בשינויים התנהגותיים משמעותיים באכילה ובאורח חיים לאורך זמן. וכן להתמודד עם אתגרים פסיכולוגיים וחברתיים ייחודיים. מכאן, הצלחת הניתוח ואיכות החיים לאחריו תלויה מאוד ביכולת המטופל להסתגל מבחינה התנהגותית ונפשית לשנוי באכילה ובאורח החיים. נמצא כי מנותחים רבים מתקשים ביישום ההמלצות הטיפוליות לאחר הניתוח כתוצאה ממצב נפשי דיכאוני, הפרעות באכילה, מוטיבציה נמוכה לשינוי, קושי בהתמדה ועוד. קבוצות תמיכה הינן שיטת טיפול המסייעת למנותחים לאחר הניתוח להסתגל ולהתמיד בשינויים הנדרשים לאחר ניתוח בריאטרי. מחקר זה מתמקד בהשפעת השתתפות בקבוצות תמיכה, בהנחיית עובדות סוציאליות ודיאטניות, על התמודדות וטיפול עצמי לאחר ניתוח בריאטרי באמצעות הערכת התרומה של השינויים במשתנים קוגניטיביים ורגשיים.

מטרות המחקר

- לאפיין גורמים המשפיעים על ניהול הטיפול העצמי לאחר ניתוח בריאטרי.
- הערכת שינויים קוגניטיביים והתנהגותיים בעקבות השתתפות בקבוצות תמיכה פסיכו-חינוכיות המסבירים שיפור בניהול הטיפול העצמי ושמירה על ירידה במשקל.

שיטה

מחקר אורך השוואתי. הנתונים נאספו בשתי נקודות זמן בתחילה ובסיום עשרה מפגשים קבוצתיים. (n=155) באמצעות שאלון מובנה שכלל שאלות בנושאים: ניהול טיפול עצמי, משתנים קוגניטיביים (תחושת יעילות עצמית באכילה, מודעות לאכילה, מוטיבציה לשליטה במשקל), משתנים רגשיים (אפקט חיובי ושלילי ואכילה רגשית) ומשתנים סוציו דמוגרפיים.

ממצאים

- בעקבות השתתפות בקבוצה חל שיפור בניהול הטיפול העצמי.
- נמצא שיפור במשתנים הקוגניטיביים והרגשיים בסיום הקבוצה.
- שיפור בתחושת שליטה עצמית באכילה.
- שיפור במודעות לאכילה.
- הפחתת אכילה רגשית.
- לא נמצאה השפעה של השתתפות בקבוצה על המוטיבציה לשינוי במשקל הגוף (ירידה או שימור משקל).
- שיפור בשליטה העצמית באכילה, באפקט החיובי ובאפקט השלילי בסיום עשרת המפגשים הקבוצתיים תרמו משמעותית לשיפור בניהול הטיפול העצמי לאחר הניתוח.

מסקנות והמלצות

- בניית תוכנית והנחיה משותפת של עובדות סוציאליות ודיאטניות בקבוצות תמיכה פסיכו-חינוכיות לאחר ניתוח בריאטרי, תרם לשיפור הטיפול העצמי של המשתתפים.
- השתתפות בקבוצות תמיכה לאחר ניתוח הובילה לשיפור בניהול הטיפול העצמי, ולשיפור ברוב המשתנים הקוגניטיביים והרגשיים, המשקפים ככל הנראה את תוכן המפגשים הקבוצתיים בעלי המתכונות הפסיכו-חינוכיות.